

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת מכות

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיה.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :

גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובב"א
טל: 02(571-2016)

מסכת מכות

פ"א כיצד העדים

גמ' ב. - ג.

פטורין מדין הזמה:

- (1) עדי בן גרושה וכו' [ועשיתם לו - ולא לזרעו ובעינן כאשר זמם]
 - (2) עדי גלות [הוא ינוס - ולא זוממין]
 - (3) עדי מועד שהרג [כופרא כפרה - ואינם בני כפרה]
 - (4) לימכר בעבד עברי (להו"א דרב המנונא בדיש ממון לגנב או לעדים זוממין)
[ונמכר בגנבתו - ולא בזממו]
- אלא לוקין [והצדיקו (המזימין) את הצדיק וכו' ואם בן הכות הרשע (ולא מלא תענה דאין בו מעשה)]
כופר - ת"ק - דמי ניזק, ר' ישמעאל בריב"ב - דמי מזיק [מח' אי כופרא ממונא או כפרה, לכו"ע כפרה ומח' אי נלמד מדמי ולדות או "פדיון נפשו"]
לר"ע - עדים זוממין שהודו (רש"י - בב"ד אחר) שהוזמו - פטורין [קנס (דלא עשו מעשה)]
א' מהם הודה שהוזמנו וחוייבנו ממון בב"ד - משלם חלקו

עדי גרושה שחייבוהו כתובה והוזמו -

- רב חסדא - משלמין זכות ספיקו דבעל (אם מתה יירשנה)
רב נתן בר אושעיא - ההפרש בין הכתובה לזכות ספיקה דאשה (למכור לו זכות גבייה)
ר"פ - דאשה ובכתובתה (רש"י - אבל לא נכסי מלוג ["לא ידענו שהיה לה"])

רש"י ג.

זכות ספיקו יותר מזכות ספיקה - דמוחזק, ואוכל פירות קרקע המיוחד לכתובתה

לל"ב ברש"י לכו"ע משלמין זכות ספיקה -

- לרב חסדא - שמין לפי נכסי הבעל (עידית, וכו')
לרב נתן ור"פ - לפי הקרקע שייחד לכתובתה

גמ' ג. - ד.

עדים זוממין שהלוה לל' יום, והאמת - ל' שנים - משלמין ההפרש שמוכן לתת

ב' לשונות בשמואל אי שביעית משמטת מלוה ל' שנים [סוף אתי לידי לא יגוש] (כשאין משכון או מסירת שטרותיו לב"ד (לרש"י - פרוזבול))

לשמואל - תנאי על מה שכ' בתורה קיים, אבל לא: ע"מ שאין במכר אונאה, ע"מ שלא תשמטני שביעית [לרש"י - מכחיש עובדא קיימת]

מלוה ע"פ, בשטר - אינו רשאי לתבוע עד ל' יום [קרבה שנת השבע שנת השמיטה - אחרת כזו - ל' יום חשוב שנה]

פסול ג' לוגין מים שאובין -

- ת"ק - רבא - הולכין בתר שיעורא, לרב יוסף וספק לר"פ - וגם חזותא
ר' יוחנן בן נורי - הולכין בתר חזותא
רב - בתר חזותא (לרבא כריב"נ, לרב יוסף ככו"ע), תני ר' חייא - שיעורא

רש"י ד.

חבית שנפלה לים הגדול דקו וקיימי חיישינן שעדיין במקום אחד -
לרש"י - של מים - ואולי טבל בשאובין (לפסול תרומה)

גמ' ד. - ה.

ר"מ - לוקין [לא תענה] ומשלמין [כאשר זמם] (רש"י - ב' פסוקים, ר"מ מבורגוני - לא תענה לא הוי אזהרה לתשלומין) וכן לוקין ולוקין [גמר ממוציא שם רע]

רבנן - אינן לוקין [כדי רשעתו (ולא תענה הוי אזהרה לעדים זוממין) (תוס' - ועדים זוממין הוי ממונא ולא ילפינן ממוצט"ר קנס)]

לר"י לוקין אלאו שאין בו מעשה [מה הצד ממוציא שם רע ועדים זוממין]

משלשין הממון בין כל העדים זוממין אבל לא מלקות

[אביי - ג"ש רשע רשע ממיתה - לא למחצה, רבא - כאשר זמם לעשות לאחיו - מלקות שלימה]

הזמה רק באתם הייתם עמנו [עד שקר העד שקר ענה, לענות בן סרה]

עדים זוממין - "נגמר דינו ביום א" וּבַאֲמַת בְּיוֹם ב' - אין נהרגין [גברא קטילא]

וכן בקנס [בר תשלומין]

רש"י ה.

קודם גמר דין אינו בר קטלא [לרש"י - מודה מיפטר] אבל הוי בר חיוב ממון [לרש"י - מחויב ועומד]

גמ' ה: - ו.

ת"ק - כת השני יכול להזים ולהרוג אפי' מאה כיתות

ר"י - רק נאמנים אם הזימו כת א'

הביא פעמיים עדות שקר - ר"ל - הוחזק, ר' יוחנן ור' אלעזר - עדים חדשים לא הוחזקו שקרנים

בעי הזמה אחר שנגמר הדין [נפש בנפש, מלקות - רשע רשע, גלות - רוצח רוצח]

אין עונשין, מזהירין מן הדין [פסוק מיוחד לבת אביו נאמו]

בעי הזמת שניהם [עד שקר העד - עד = שנים] ואפי' ג', ק' [שנים או שלשה עדים, לר"ע - סברא] (כ"א תוך כדי דיבור של חברו)

קרוב א' פוסל כולן [היקש שלשה לשנים]

חוץ: מדיני ממונות לר' יוסי (שמואל להל') [לרש"י - אין והצילו להדר אזכותא],

לרבי (ר"נ להל') כשלא התרו אלא למיחזי אתו, לרש"י כשהעידו אחר תוך כדי דיבור

גמ' ו: - ז.

מב' חלונות כשאין מקצתן רואין זה את זה הוי ב' כיתות - ואפשר להזים כת א' והנידון יהרג משום עדות השנייה

עדות מיוחדת (ב' לא רואין זא"ז לבב"א) פסולה [לא יומת על פי עד אחד], חוץ: מרואין המתרה או המתרה אותן, לר"נ - דיני ממונות

לר' יוסי צריך ב' עדיו מתרין בו [על פי שנים עדים]

עדות מפי מתורגמן פסולה [על פי שנים עדים]

קרובי ערב פסולין להעיד

בורח מב"ד מא"י לחו"ל - אין ב"ד אחר סותרין דינו, מחו"ל לא"י סותרין [זכות א"י תועיל]

סנהדרין בכל פלך בחו"ל [לחקת משפט לדורותיכם בכל מושבותיכם], דוקא בא"י בכל עיר [בשעריך]

פ"ב אלו הן הגולין

גמ' ז: - ט.

גלות רק בהרג דרך ירידה [ויפל עליו] ואפי' לצורך עליה [או השליך] (עולה ונשמט השליכה והרגה לר' יוחנן, ולכאורה תנאי חולקין - עליה היא)

שליכה שהתליע, לא מיהדק = ירידה

אין גלות:

- (1) מזיד [בר קטלא]
- (2) אומר מותר [רבא - בשגגה פרט לזה דקרוב למזיד, אביי ורב חסדא - אנוס הוא]
- (3) מתכוין להרוג בהמה, גוי, נפל - והרג את זה [בבלי דעת]
- (4) קרן זוית [בפתע (=בסמוך)], (5) שונא [בלא איבה], (6) מתכוין לצד שני [בלא צדיה]
- (7) חצר של בעה"ב [ביער - רשות לשניהם]
- (8) ונשל הברזל מעצו - חכמים - דוקא הברזל הרג [אם למקרא - ונשל], רבי - דוקא העץ המתבקע [הו"א אם למסורת - ונישל, ג"ש עץ דומיא ללמעלה - לכרות עץ]
כח כחו לרבי: זרק רגב < עץ החריות < אשכול ותמר נפל והרג
- (9) זורק לרה"ר, סותר כותלו [מזיד], (9) לאשפה שאינה עשויה ליפנות כלל [אנוס]
- (10) ר"א בן יעקב - הוציא ראשו אח"כ [ומצא - ולא ממציא עצמו]
- (11) אבא שאול - הכאה של מצוה (אב, רב, שליח ב"ד) [חטבת עצים תמיד רשות - וכאן חייב להכות, ואשר יבא את רעהו ביער - רשות]

אב גולה כשהכהו בלימוד אומנות שנייה

עבד וכותי שהרג, נהרג - גולין

גר תושב שהרג גר תושב דרך עלייה לרב חסדא נהרג, לרבא פטור [כישראל]
באומר מותר לרבא נהרג [קרוב למזיד] [הנך מת - אבימלך, היה לו ללמוד (לעיין)]
לרב חסדא פטור [אנוס]

אין גולין:

- (1) בן - לר"ש - [שגגת חנק לא ניתן לכפרה, מכה נפש פרט לאביו דחייב משום חבורה] לרבא - פרט לחבורה באביו דאינו גלי
- (2) גר תושב שנהרג [גוי], שהרג (רש"י לא סגי בגלות - נהרג) [למקלט לכם ולא לגרים] חוץ מגר תושב שהרג גר תושב [ולגר ולתושב תהיינה]
- (3) סומא לר"י [בלא ראות - מיעוט], לר"מ גולה [בלא ראות, בבלי דעת - מיעוט אחר מיעוט לרבות]
- (4) שונא נהרג לר' יוסי בר"י [כמועד (כמותרה)] וכן חבר ר"ש - נשמט החבל אינו גולה (רש"י - ולא נהרג) [אולי לדעת],
נפסק החבל גולה לרבנן דרבי [כנשמט ברזל מקתו, ודאי שלא לדעת]
לרבי - לרש"י - תמיד אינו גולה

גמ' ט: - יא.

ערי מקלט דעבר הירדן אינן קולטות עד שנבחרו ג' בא"י אחר י"ד שנה [שש ערי מקלט תהיינה]
ג' ערי מקלט משולשין - כ"א ¼ של א"י [שלשת]

מ"ב ערי מקלט - אביי - קולטות רק לדעת קליטה

ערי מקלט - עיירות בינוניות, מים, שווקים, במקום אוכלוסין, אין מוכרין כלי זיין ומצודה
לר' נחמיה - מגלין רבו, ישיבתו עמו [וחי - עבד ליה דתהוי חיותא]
ר' אלעזר - לא עיר שרובו רוצחים, בלי זקנים

{ לא ישנה לתלמיד שאינו הגון; דב"ת קולטין - כשעוסק, ממלאך המות; משה - מצוה שבאה לידי אקיימנה, נאה לבקי ללמד בהמון, האוהב ללמד/ללמוד בהמון - לו תבואה;
רגלינו עומדות במלחמה ע"י שעוסקין בתורה; טוב יום א' שדוד עוסק בתורה מאלף עולות

שלמה; משל הקדמוני מרשעים יצא רשע - הקב"ה מזמין הורג במזיד ובשוגג לפונדק אחד;
 בדרך שרוצה לילך מוליכין אותו; דיבור לשון קשה {
 דרכים מכוונות זל"ז, "מקלט" על פרשת דרכים [תכין לך הדרך]
 בדרך - ר"מ - הוא יפייס הגואל הדם, חכמים - ואף ב' ת"ח
 גואל דם פטור כשהורגו [ולו אין משפט מות - כמ"ד דמדובר בגואל הדם]
 ר' יוסי בר"י - כל רוצחין לערי מקלט ואח"כ ב"ד מחליטין [משמעות הפסוקים]
 רבי - טעות למזיד ללכת שם
 מח' רב אמי ורב אסי אם קליטת ערי מקלט, בן סורר ומורה, הבאת עגלה ערופה בעיר שאין זקנים [זקני
 העיר]

גמ' יא. - יב.

ס"ת שתפרו בפשתן - מח' ר"י ור"מ [הוקש כל התורה לתפילין - תורת ה' בפין - למותר בפין ומח' אי
 ג"כ הוקש להלכותיו (בגידין)], להל' פסול
 מיתת כה"ג - אפי' בלי שמן המשחה, אפי' היה רק לזמן, לר"י - אף משוח מלחמה [יתורא - "כהן
 גדול", לר"י - "מות הכהן" ג"כ]
 ספק אי בעי מיתת כל סוגי כה"ג
 מת כה"ג מיד אחר גמר דין, פטור [ק"ו מיציאת הגולין - מיתתו מכפר ולא גלות]
 נפסל כה"ג מיד - מח' ר' אמי ור' יצחק נפחא אי פטור [כמת (כשיטת ר' יהושע) או בטלה כהונה
 למפרע]
 נגמר דינו בלי כה"ג, אינו יוצא לעולם [אשר משח אותו - זה שנמשח בימיו, הו"ל להתפלל שיזכה
 בדינו]
 כה"ג שהרג, הרג כה"ג - אינו יוצא לעולם
 { היה להן לבקש רחמים על דורן; קללת חכם אפי' בחנם/על תנאי היא באה;
 נידוי על תנאי צריך הפרה, עצמותיו דיהודה מגלגלין בארון עד שבקש משה רחמים }
 אשר נס שמה - שם דירתו בכל אופן, שם מיתתו וקבורתו, ואין קבורה ללויים [ולכל חייתם]
 נגמר דינו ומת הרוצח - מוליכו שם [לשבת בארץ]
 מת הוא ואח"כ כה"ג - מוליכו לאבותיו [ישוב אל ארץ אחוזתו]
 מזבח קולט - רק גגו [מעם ולא מעל מזבחין] רק בביהמ"ק [מזבחין], אביי - רק כהן ועבודה בידו
 { ב' טעיות דיואב, ב' טעיות דשר של רומי }
 תחום ערי מקלט קולט אבל אסור לדור (אפי' במחילות) [וישב בה ולא בתחומה]
 ורוצח גואל הדם - כשיצא רוצח (אפי' בשוגג [גם יצא יצא] למ"ד לא דברה כלשון בנ"א) -
 ריה"ג - מצוה עליו להורגו, ורשות לכל בנ"א להורגו
 ר"ע - רשות לגואל הדם, וכל אדם (י"ג - אין) חייבין עליו
 ר"א - אפי' גואל הדם נהרג עליו [עד עמדו...למשפט]
 אביי, למ"ד לא דברה תורה כלשון בנ"א - יצא בשוגג, אסור להורגו
 אב שהרג, בן בנו נעשה גואל הדם

גמ' יב. - יב:

אילן בגבול תחום ערי מקלט, בגבול ירושלים:
 הו"א - מעשר שני בתר האדם [בחומה תלוי] ברוצח שדינן עיקר בתר נופו [בדירה תלוי [ישב]]
 למסקנא - לרבנן - תמיד תלוי איפה האדם
 לר"י - רבא - לחומרא - במע"ש תמיד בתר נופו לחייב פדייה, לאסור אכילה בלי פדייה
 ברוצח - בתר נופו להציל (ולעלות בעיקרו שבפנים להגיע לרוצח
 שבנוף שבחוץ מותר ולרבנן אסור)
 רב אשי - ברוצח בין העיקר בין הנוף בפנים - כל האילן מציל

גמ' יב: - יג.

במדבר מחנה לוייה קולטת [ה' אמר למשה - ושמתי לך מקום - במקומך]

לוי שהרג גולה מעיר לעיר

הרג בערי מקלט גולה לשכונה אחרת וכן לוי עירו קולטו [עיר מקלטו - שקלטו כבר]

לכבד רוצח - "אני רוצח" "אעפ"כ" [וזה דבר הרוצח]

ר"י - משלמים שכר (לרש"י - דירה) ללוים, ר"מ - לא

רב כהנא - מח' בשש [לכם - לקליטה, או לכל צרכיכם] אבל במ"ב לכו"ע חייב

רבא - מח' במ"ב [ועליהם תתנו - לקליטה, או לכל צרכיכם] אבל בשש לכו"ע פטור [לכל צרכיכם]

במיתת כה"ג - ר"י - אינו חוזר לגדולתו הקודמת [ישוב אל ארץ אחוזתו - ולא למה שהחזיקו - (וכן

בעבד עברי)]

ר"מ - חוזר [ג"ש ישוב ישוב לעבד עברי] אל אחוזת אבותיו - חזקת אבותיו]]

פ"ג אלו הן הלוקין

גמ' יג. - יד.

אלמנה שהיא גרושה לכהן גדול - חייבין משום ב' שמות

גרושה שהיא חלוצה לוקין א' [לרש"י - חלוצה רק ריבוי מגרושה]

ר' ישמעאל - לוקין אף על חייבי מיתות ב"ד [אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת והפלא, לאו שניתן לאזהרת מיתה לוקין כשהתרו למלקות]

ר"ע - אין לוקין על חייבי מיתות ב"ד [כדי רשעתו, לאו שניתן לאזהרת מיתות ב"ד אין לוקין]
אבל לוקין על חייבי כריתות [יכול להפטר ע"י תשובה, ר' אבהו - לעיני - לעיניך, וכדי רשעתו איירי במסורה לב"ד, ולא הוי "ניתן לאזהרה" דאין התראה על כרת]
ר' יצחק - אין לוקין על חייבי כריתות [יצאת כרת באחותו ללמד על הכלל]

גמ' יד. - טז.

חייב כמה פעמים בגופין מחולקין [ואל אשה בנדת וכו'], בשמות מחולקין [אחותו, רש"י - כר' אלעזר] בהעלם א'

בשני לאוין עם כרת א' [אחותו, ר' אלעזר - חטאות תלוי בלאוין, כרת יתירא בבוועל נדה - אם אינו ענין]

טומאת מקדש - אזהרה מולא יטמאו את מחניהם

אכילת קדשים בטומאה - אזהרה - ר"ל - בכל קדש לא תגע ואל המקדש וכו' (בכרת) - אפי' לפני זריקה [בכל]

ר' יוחנן - ג"ש טומאתו מטומאת מקדש - דוקא לאחר זריקה [כל טהור - המותר לטהורין]

אכילת תרומה בטומאה - אזהרה - מזרע אהרן (שוה בזרעו) וכו' בקדשים לא יאכל

נגיעת תרומה בטומאה - אזהרה - ר' יוחנן - בכל קדש לא תגע

נגיעת קדשים בטומאה - ר"ל - אזהרה - בכל קדש לא "תגע" ואין כרת, ר' יוחנן - אינו לוקה

ר' יוחנן - עשה ששייך לקיים קודם ללאו - לוקין [אינו ניתוק] (רש"י - ור"ל חולק),
חוץ: ממוציא שם רע [ולו תהיה לאשה - אם אין ענין לפני גירושין (שכבר אשתו) תנהו לאחר גירושין], מאונס [כל ימיו בעמוד והחזר אם יגרש = ניתק]

לאו הניתק לעשה לוקה - ר' יוחנן - אם ביטל העשה (יתכן רק בהרג אם דקן ציפור, טחן ואכל פאה) [אז גמר הלאו - התראת ספק לוקה]

ר"ל - אם לא קיים העשה עד שבא לב"ד [גמר הלאו משעבר ואינה התראת ספק]

ר' יוחנן - התראת ספק שמה התראה, ור"ל חולק (ב' תנאי אליבא דר"י)

ר"ל - לאו שאין בו מעשה לוקין, ור' יוחנן חולק (חוץ מר"י)

שילוח הקן לר"י לוקה [רש"י - שלח קודם לקיחה הוי עשה קודם]

נדר על דעת רבים יש לו הפרה לדבר מצוה

רש"י טו:

לר"ל לא לקי אי קיים העשה - לרש"י - כשבא לב"ד או ילקה או יקיים

גמ' טז: - יז.

אכל שרץ המים לוקה ד', שרץ הארץ לוקה ה', שרץ עוף לוקה ו'

כזית של נמלה לוקה משום נבילה

רב, ר' יוסי - לוקה אף בטבל דמעשר עני [לא תוכל לאכול "בשעריך" (ואכלו בשעריך וכו')]

דמאי - חכמים - קורא שם למעשר עני, ר"א - א"צ [מח' אי טביל למעשה עני; מח' אי ע"ה טרחינן להפריש]

טבל - ר"ש - לוקה על כ"ש [לרב ביבי בחטה דהוי ברייה, לר' ירמיה וברייתא - תמיד כ"ש למלקות, וכזית לקרבן [הללמ"ס]]
חכמים - כזית [חטה בלי נשמה לא חשובה]

רש"י טז:

לא תשקצו את נפשותיכם רק בכריות גדולות ולא בשרץ
נמלה מת כשכולעה ומצטרף לכזית נבלה

גמ' יז. - יט.

לוקה על ביכורים קודם קריאה [כר"ע, כר"ש דאף קריאה מעכבת (חוץ מגר) [לא תוכל לאכול וכו']
ותרומת ידך] (וחכמים חולקים)]
אין מלקות על מותר בטהור [ר"י ד: - ניתק לעשה, ר"ע - אין בו מעשה], שובר עצם בטמא [לא תשברו בו - בכשר]
ר"ש - לא תוכל לאכול בשעריך וכו' - מלקות למעשר חוץ לחומה, ביכורים בלי קריאה, תודה ושלמים לפני זריקה, זר בכור לאחר זריקה, חטאת ואשם חוץ לקלעים, עולה אפי' בפנים, (לרש"י - בכור לזר, עולה בפנים איסורא ולא מלקות)
(רש"י - לאו שבכללות שחוזר ומדבר על הפרטים הקודמין לא הוי לאו שבכללות דאכולה קאי)
אין מלקות על זר לא יאכל (ק"ק) אלא בדחזי לכהן [ואכלו אותם אשר כופר בהם]
אין מלקות על חוץ למחיצתו אלא בדחזי בפנים
אין מלקות על לא יאכל כי קדש הם אלא בדחזי קודם פסולו
הו"א ברב גידל דלאו הבא מכלל עשה הוי ל"ת
לכו"ע הפריש ביכורים קודם החג ועבר החג - ירקבו [אינן ראויין לבילה (קריאה)]
לר"י הנחת ביכורים לא מעכבת ובעי רק כניסה לעזרה [והנחתו = תנופה],
ור"א בן יעקב חולק [מידך = תנופה]
מיתה לזר ומלקות לחוץ לחומה בביכורים - ר' יצחק - משיראו פני הבית

רש"י יח.

לרש"י - פשטיה דלא תוכל לאכול למלקות על חוץ לחומה בכולם, ופירוט - למלקות על לפני זריקה בכולם ולאיסור החדש שבכא"א

גמ' יט. - כ.

ר' ישמעאל - מע"ש בירושלים בלי פדיון - אסור בזה"ז [היקש לבכור - לאכילת בשר בכור אחר חורבן דאסור [היקש בשר לדם - בעי מזבח קיים]]
אזהרה למע"ש בטומאת הגוף - נפש אשר תגע וכו' ולא יאכל מן הקדשים
בטומאת עצמו - לא תוכל לאכול "בשעריך" (בתורת בכור בעל מום שנא "בשעריך")
מע"ש טמאה נפדה אפי' בירושלים [כי לא תוכל שאתו (אכילה)]
הוא בפנים חומת ירושלים ומשאו בחוץ אסור לפדות [כי ירחק ממך (ממלואך - ממלוי שלך)]
ר"פ - משאו בקנה ארוך מבחוץ - תיקו [אולי כמוטל לארץ]; רבינא - כבפנים ולוקה (לרש"י - אי הדר ארחיקה ואכל)
ר' יוחנן - אין חייב על חוץ לחומה אא"כ ראה פני החומה (אפי' בטיבלה למ"ד כמי שהורמו) (רבא - אבל לא לאסור פדייה [מדרבנן לב"ה]) [לא תוכל רק כשיש לפני ה' תאכלנו]

גמ' כ. - כב.

קרחא חייב על כאו"א [לא יקרחו קרחא] בשם סם שעל ה' אצבעותיו על ראשו בב"א (התראה על כולם) שיעורו - מח' תנאים - כדי שיראה מראשו כגריס, ב' שערות (פי הזוג), כעדשה

מקיף ראש חייב שתיים (ב' פאות), לר"א - חד לאו הוא
ניקף לוקה: לר"י - לאו שאין בו מעשה, במקיף עצמו (לקי ב'), במסייע
[ר"י ב"ר נתן - לא תקיפו - לא תניחו להקיף; לא תקיפן]

השחת זקן - ה' פאות (לר"א - חד לאו)

שריטה על מת [לנפש], חייב על כל שריטה [ושרט], ר' יוסי - לשריטה א' על ה' מתים
חייב על כ"א [הו"א - לנפש; לא תתגודדו וכו'] למת
לר' יוסי לוקה ב' בין ביד בין בכלי [שריטה = גדידה], רבנן - שריטה ביד גדידה בכלי
לע"ז חייב דוקא בכלי [בחרבות וברמחים]

השחתה בתער [ג"ש פאה פאה: לא יגלחו - לא תשחית - גילוח שיש בו השחתה],
לר"א - אפי' מלקט ורהיטני [נמי "גילוח"]

לוקה בכותב וקעקע

לר"ש מלקות רק בכותב שם ע"ז [אני ה' - ולא אחר]

רב מלכיא - רב אחא ב"א - אפר מקלה על מכה אסור [נראה כקעקע]

ורב אשי חולק [מכתו מוכחת עליו]

לובש כלאים לוקה - משנה - כל פשיטה ולבישה - ר' ביבי - אפי' מכניס ומוציא בית יד
רב אשי - אפי' שהה כדי לפשוט וללבוש

ר' ינאי - לכו"ע חופה גומת כלאים לוקה, לר"ע - אף המקיים [כלאים שדך לא]

רבא - כמה מלאכות בהעלם א' או במעשה א' בשבת חייב על כאו"א
ולא ביו"ט [ריב"ן - אין "הבערה" לחלק, אחת מהנה רק בפרשת חטאת - כרת]

מרביע או מנהיג שור פסולי המוקדשין לוקה [לריב"ן - עשאו הכתוב ב' גופין - חולין וקדשים]

גמ' כב. - כג:

מלקות ל"ט [במספר - ארבעים - מנין הסוכם מ']

ר"י - מלקות מ' (האחרונה בין כתפיו) [מה המכות האלה בין ידיך]

אומד - בעי ראוי להשתלש

שינו האומד אחר שלקה קצת - פטור [נתבזה]

בו ביום אומד למ' ושינו לפני שלקה - מחכים וילקה לאחר זמן [לריב"ן - אומד ראשון טעות - ואחר זמן
אומד מחדש]

שינוי ליותר - לוקה כאומד אחרון (אא"כ לקה כל הראשון)

אמדוהו ללמחר - ושינוי לפחות מחר, פטור אפי' לא לקה [לריב"ן - אומד ראשון הוי אומד - ונתבזה
באותו אומד]

ליותר - ריב"ן - לוקה כאומד ראשון

ב' לאוין - אומד א' לשניהם - לוקה ופטור, חוץ מ - "41" דלקי 39 [לשני לא ראוי להשתלש]
ומתרפא ולוקה

{ מבזה מועדים כעובד ע"ז; המספר/מקבל לשה"ר ומעיד שקר ראוי להשליכו לכלבים }

מכין $\frac{1}{3}$ מלפניו [והכהו לפניו כדי רשעתו] $\frac{2}{3}$ מלאחריו [במספר]

הוא מוטה [והפילו השופט], ובעי קריאה [בקורת תהיה], רצועה מכופלת [והפילו]

ת"ק - חזן חסירי כח ויתירי מדע, ר"י - אפי' חסירי מדע ויתירי כח

מגביה בב' ידי, ומכה בא' ; גדול שבדיינין קורא, שני מונה, שלישי - "הכהו"

נתקלקל פטור [ונקלה]:

ר"מ - בריעי ולא במים, ר"י - איש בריעי ואשה גם במים, חכמים - בין בריעי בין במים

כפתוהו ורץ, נפסקה רצועה אחר מכה ראשונה,

אמדוהו שיקלה מיד כשיכוהו [ריב"ן - פן יוסיף],

נקלה לפני מלקות פטור א"כ אמדוהו שלא יקלה עד אח"כ

ר' חנניה בן גמליאל - מלקות פוטר מכרת [ונקלה אחיך - לקה כאחיך], לר' יוחנן חכמים חולקין
{ עושה מצוה א' ופורש מעבירה זוכה לחיים, הפורש מגזל ועריות זכה לו ולדורותיו, רצה הקב"ה
לזכות ישראל; הסכים ב"ד של מעלה לב"ד שלמטה: מקרא מגילה, שאילת שלום בשם (ריב"ן - מותר
ואין ש"ש לבטלה; חייב), הבאת מעשר (ריב"ן - קנס ללוים; הפרשה מאילן וירק) - עד שיבלו שפתותיכם מלומר
די; הופיע רזה"ק בב"ד של שם ושמואל ושלמה; לאוין כימות החמה ועשין כאברים;
דוד העמידן על י"א - עושה א' מהם לא ימוט, ישעי' על ו', מיכה על ג', ישעי' על ב', עמוס - דרשוני
וחיו, חבקוק - וצדיק באמונתו יחיה; ד' נביאים ביטלו גזירות משה; ר"ע מצחק - לעושי רצונו עאכו"כ,
נבואת זכריה מתקיימת - עקיבא ניהמתנו }

הדרן עלך מסכת מכות